

ՀՀ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՏԵ (ԱՐՄՍՏՍՏ)

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ
ԵՎ ԱՂՔԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Վիճակագրական - վերլուծական զեկույց

Ըստ 2019թ.-ի տնային տնտեսությունների կենսապայմանների
ամբողջացված հետազոտության արդյունքների


ԵՐԵՎԱՆ -2020

Տեղեկատվության բազմազանմամբ և տեղեկատվական հոսքերի ինտենսիվացմամբ բնութագրվող արդի աշխարհում էապես կարևորվում է «վիճակագրական եռանկյունու անկյունները զբաղեցնող», տարաբևեռ հակումներ ունեցող, պաշտոնական վիճակագրության երեք մասնակիցների՝ ռեսպոնդենտների, օգտագործողների և հարկատուների հնարավորին «մեկտեղումը», հատկապես՝ ազգային և միջազգային չափանիշներով պերցեպցիայի (կոմունիկացիոն ունակությունների համահարթեցման) պահանջների տեսանկյունով:

Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեն (ԱՐՄՍՍՍՏ) շնորհակալություն է հայտնում բոլոր ռեսպոնդենտներին (տեղեկատվություն տրամադրողներին), որոնց կողմից տրամադրված տեղեկատվության վրա է խարսխված սույն վիճակագրական հրապարակումը և ողջունում նրանց ու հարկատուներին, որպես վիճակագրական տեղեկատվության օգտագործողների, արձագանքներն ու առաջարկները վերոհիշյալ նկատառումներով վիճակագրական հրապարակումների հետագա կատարելագործման համար:

Հրապարակումների հետագա կատարելագործման համար առաջարկությունները և մեկնաբանությունները խնդրում ենք ներկայացնել Վիճակագրական տեղեկատվության տարածման բաժին:

0010, Երևան, Հանրապետության պողոտա, Կառավարական շենք, 3

 (+374 11) 52-33-56

Ֆաքս (+374 11) 52-19-21

Էլեկտրոնային փոստ

info@armstat.am

ԱՐՄՍՍՍՏ-ի կայքեր՝

<http://www.armstat.am>,

<http://www.armstatbank.am>

Պայմանական նշաններ

Երևույթը բացակայում է	-
Տվյալները բացակայում են	...
Չնչին մեծություն	0.0
Տվյալները ճշգրտված են	◆
Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի միջև աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:	

© ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ, 2020թ.

Երկրում աղքատության մակարդակի և սոցիալական իրավիճակի վերաբերյալ հանրությանը տեղեկացնելու նպատակով, ԱՐՄՍՍՍՍ-ն ամենամյա պարբերականությամբ հրապարակում է «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» վիճակագրական-վերլուծական զեկույցը: Ձեկույցի բովանդակությունը շարադրվել է Համաշխարհային բանկի վերլուծական և տեխնիկական աջակցությամբ:

Ներկայացվող վերլուծականը կոչված է հանրությանը տրամադրելու 2019թ.-ի կենսամակարդակի և երկրի սոցիալական իրավիճակի մասին տեղեկատվություն: Այն մանրամասն վիճակագրական տեղեկատվություն է տրամադրում ընթացիկ սոցիալական և տնտեսական զարգացումների մասին: Ձեկույցը նկարագրում է աղքատության դինամիկան երկրի տարբեր սոցիալ-տնտեսական, ժողովրդագրական և աշխարհագրական մակարդակներով:

Նշյալ զեկույցի հիմքը ԱՐՄՍՍՍՍ-ի կողմից յուրաքանչյուր տարի իրականացվող տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության (ՏՏԿԱՀ) արդյունքներն են: Այդպիսի վիճակագրական ուսումնասիրությունները միջազգայնորեն համարվում են բնակչության կենսամակարդակը բնութագրող տվյալների հավաքման առավել կարևոր գործիք: Հետազոտությունների միջոցով տնային տնտեսությունների և առանձին անհատների բարեկեցության վերաբերյալ հավաքվում է բավական հարուստ և արժեքավոր տեղեկատվություն, ինչը հնարավորություն է ընձեռում ԱՐՄՍՍՍՍ-ին տարեկան կտրվածքով հանրությանը տրամադրել արդիական տեղեկատվություն՝ բնակչության եկամուտների, ծախսերի, աղքատության մակարդակի և այլ ցուցանիշների փոփոխությունների վերաբերյալ: Հետազոտության արդյունքները հիմնականում ներկայացված են կառուցվածքային տեսքով, իսկ բացարձակ թվերն օգտագործվում են կառուցվածքը հաշվարկելու համար: ԱՐՄՍՍՍՍ-ը շարունակաբար ջանքեր է գործադրում կատարելագործելու այդ հետազոտությունները (ՏՏԿԱՀ)՝ զարգացած երկրներում նմանատիպ հետազոտությունների արդյունքների հետ ամբողջովին համադրելի դարձնելու ակնկալիքով: ԱՐՄՍՍՍՍ-ը հետամուտ է լինում աղքատության մակարդակի գնահատման ժամանակակից մեթոդաբանությանն ու մոտեցումներին:

«Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» պարբերականի սույն համարի հիմքում ընկած են 2019թ. իրականացված 5 165 տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտությունից հավաքված տվյալները:

2019թ.-ին իրականացված տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտությունը ֆինանսավորվել է ՀՀ պետական բյուջեի կողմից:

Հետազոտության ընտրանքի ձևավորման համար օգտագործվել է 2011թ.-ի ՀՀ մարդահամարի տվյալների բազան: Ձևավորված ընտրանքի չափը հնարավորություն է ընձեռել ապահովելու տվյալների նվազագույն ներկայացուցչականություն մարզային կտրվածքով¹: Հետազոտությունն իրականացվել է 2019թ. հունվարի 1-ից դեկտեմբերի 31-ը:

¹ Միայն 2004-2019թթ.-ի հետազոտություններն են ապահովել տվյալների մարզային կտրվածքով նվազագույն ներկայացուցչականությունը.

Սույն զեկույցում ներկայացված արդյունքները հիմնված են 2019թ. աղքատության մակարդակի գնահատման ճշգրտված՝ նոր մեթոդաբանության վրա, որը մշակվել է Համաշխարհային բանկի փորձագետների աջակցությամբ:

Համաշխարհային բանկը (ՀԲ) ԱՐՄՍՍՍՍ-ի խնդրանքով սպառման զամբյուղի ձևավորման և աղքատության գնահատման մեթոդաբանության մասով տեխնիկական խորհրդատվություն է տրամադրել դեռևս 2008 թվականին, երբ երկիրը 2008-2009թթ. համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի պատճառով տնտեսական անկում էր ապրում:

2009-2018թթ. ժամանակահատվածում ՀՀ-ում աղքատության տարեկան գնահատումը հիմնված է եղել տնտեսությունում գների մակարդակի փոփոխությունների համեմատ աղքատության գծերի տարեկան վերանայման վրա՝ սպառողական գների ինդեքսի (ՄԳԻ) կիրառությամբ: Թեպետ վերոնշյալով աղքատության գիծը համապատասխանեցվում է գնաճին, այս մոտեցումը հաշվի չի առնում ժամանակի ընթացքում բնակչության փոփոխվող վարքագիծն ու նախասիրությունները:

2019 թվականին ՀԲ-ն կրկին աջակցություն է ցուցաբերել ԱՐՄՍՍՍՍ-ին սպառման ազգային ագրեգատի և աղքատության գծերի ձևավորման ու վերանայման մասով՝ հիմնվելով տվյալ տարվա ՏՏԿԱՀ-ի տվյալների վրա:

Վերահաշվարկված սպառման զամբյուղը և աղքատության գծերն արտացոլում են փոփոխություններն այնպիսի գործոնների մասով, ինչպիսիք են հայաստանյան հանրության շրջանում սպառման օրինաչափությունները, ծախսային վարքագիծը, ժողովրդագրական ցուցանիշների կառուցվածքը և այլն:

Նման ճշգրտումները բնական են և համապատասխանում են միջազգային լավագույն փորձին: ՀՀ-ում դինամիկ փոփոխվող հանրության շրջանում դրանք պետք է հաճախակի իրականացվեն (օրինակ՝ յուրաքանչյուր հինգ կամ վեց տարին մեկ):

Մեթոդաբանության մանրամասները զետեղված են «Մեթոդաբանական պարզաբանումներ» բաժնում:

Այսպիսով, նպատակ ունենալով փաստագրել Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական իրավիճակն ու աղքատության մակարդակը, սույն զեկույցը ներկայացնում է 2008-2019թթ. ընթացքում Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական զարգացումների և աղքատության մակարդակի փոփոխությունների համապարփակ վերլուծությունը:

Հուսով ենք, որ սույն զեկույցը տեղեկատվության կարևոր աղբյուր կլինի Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական զարգացումների և աղքատության մակարդակի վերաբերյալ տեղեկացված լինելու ցանկություն ունեցող բոլոր օգտագործողների համար:

ՍՏԵՓԱՆ ՄՆԱՑԱԿԱՆՅԱՆ

ԱՐՄՍՍՍՍ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀ

Հայաստանի հարգելի մեծահարուստներ,

Դիմում ենք խնդրանքով, հայցելով Ձեր մեծահոգությունը, Ձեր մասնակցությունը ցուցաբերել ապագայում իրականացվելիք տնային տնտեսությունների կենսաապայմանների ամբողջացված հետազոտությանը: Սույն հետազոտությանը մասնակցելուց Ձեր հրաժարվելը բացասաբար է անդրադառնում մեր կողմից հավաքված տվյալների որակի վրա: Այս տվյալների հիման վրա կատարված վերլուծությունը կարևոր է հանրության համար, քանի որ այն կոչված է «լույս սփռելու» ապագայում մեր երկրում իրականացվելիք ծրագրերի և քաղաքականությունների հիմնարար ուղղությունների վրա: Ավելին, հետազոտության ընտրանքում ընդգրկված տնային տնտեսության կողմից հետազոտությանը մասնակցելուց հրաժարվելու պարագայում ընտրվում է մեկ այլ տնային տնտեսություն՝ հանգեցնելով հավելյալ աշխատանքի անհրաժեշտության և սակավ ռեսուրսների գերլարման:

Վստահեցնում ենք, որ ՄԱԿ-ի գլխավոր վեհաժողովի կողմից հաստատված (68/261 Բանաձև, 29.01.2014թ.) պաշտոնական վիճակագրության հիմնարար սկզբունքների և դրանց վրա խարսխված «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենքի համաձայն, վիճակագրական նպատակով տրամադրվող բոլոր սկզբնական անվանական տեղեկություններ տրամադրողներին երաշխավորվում է այդ տեղեկությունների գաղտնիությունը (Հոդված 14):